Prima instanță: Judecătoria Strășeni (sediul Central) (jud. Iana Talmaci)
Dosarul nr. 3a-1510/23
2-23173524-02-3a-19122023

D E C I Z I E

15 ianuarie 2024 mun. Chișinău

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ
al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Chișinău

în componența:
Președintele ședinței, judecătorul Veronica Negru
Judecători Ina Dutca și Ecaterina Palanciuc
Grefier Alin Andrieș

examinând în ședință publică apelul declarat de către ***** împotriva hotărârii Judecătoriei Strășeni (sediul Central) din 11 decembrie 2023, emise în cauza de contencios administrativ la acțiunea înaintată de către ***** împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale raionale Călărași nr. 9, terți Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale s. Țibirica, r. Călărași nr. 9/26 și *****, cu privire la anularea hotărârii nr. 68 din 30.11.2023 „Cu privire la contestația nr. C-05 din 27.11.2023” și anularea procesului-verbal din 26.11.2023,

c o n s t a t ă :

În data de 03 decembrie 2023, *****, a înaintat acțiune în instanța de judecată împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale raionale Călărași nr. 9, privind anularea hotărârii nr. 68 din 30.11.2023 „Cu privire la contestația nr. C-05 din 27.11.2023” și anularea procesului-verbal din 26.11.2023.

În motivarea acțiunii depuse, reclamantul a relatat că, prin hotărârea nr.68 din 30.11.2023 emisă de către Consiliul electoral de Circumscripție raională Călărași nr.9, contestația depusă de ***** cu nr. C-05 din 30.11.2023, a fost respinsă ca neîntemeiată. Însă, în cadrul examinării contestației în data de 26.11.2023 în procesul de renumărare a voturilor au fost declarate nevalabile 12 buletine de vot, în opinia lui ***** un buletin de vot a fost deteriorat cu cerneală pe ambele părți și nu putea fi declarat valabil, dat fiind faptul că nu era certă opțiunea de vot a alegătorului, iar un alt buletin nu conține ștampilă aplicată.

În aceeași ordine de idei, susține reclamantul că, în data de 26.11.2023, în procesul de renumărare a voturilor urmau a fi declarate nevalabile 14 buletine de vot, astfel aceste 2 buletine de vot au fost numărate eronat pentru *****, candidat la funcția de primar din partea partidului politic „Coaliția pentru Unitate și Bunăstare”.

Totodată, relatează reclamantul că, conform procesului-verbal privind totalizarea rezultatelor votării la alegerea primarului în com. Țibirica, r. Călărași din 19 noiembrie 2023 (turul II), concurenții electorali au obținut următorul număr de voturi: ***** -375

voturi; *****– 376 voturi. Or, conform procesului –verbal de renumărare a voturilor din 26.11.2023 (turul II), concurenții electorali au obținut următorul număr de voturi: ***** - 374 voturi; ***** -375 voturi, iar astfel în procesul de renumărarea voturilor, urma să se constate numărul de voturi valabil exprimate în favoarea lui *****, acest număr urmând să fie diminuat de la 375 la 373 voturi.

Prin încheierea Judecătoriei Strășeni (sediul Central) din 08 decembrie 2023, s-a atras în proces în calitate de terț, ***** (f.d.50).

Prin hotărârea Judecătoriei Strășeni (sediul Central) din 11 decembrie 2023, s-a respins acțiunea ca neîntemeiată.

În data de 13 decembrie 2023, *****, prin intermediul avocatului Dumitru Marco, a declarat apel nemotivat, iar în data de 21 decembrie 2023 apel motivat împotriva hotărârii Judecătoriei Strășeni (sediul Central) din 11 decembrie 2023, solicitând casarea hotărârii cu emiterea unei noi decizii privind admiterea acțiunii. Invocând argumentele indicate mai sus întru susținerea acțiunii înaintate în judecată.

Suplimentar comunicând că, cu hotărârea instanței de fond nu este deacord, or, nu pot fi reținute constatările instanței de fond precum că de către reclamant ar fi fost încălcate prevederile art.79 alin.(3) Codul electoral, care prevede că, fotografierea ori expunerea publică și demonstrativă a buletinului de vot completat sau scoaterea buletinului înmânat pentru votare din localul secției de votare este interzisă. Iar în altă manieră reclamantul nu și-ar fi putut proba opinia sa față de organul electoral ierarhic superior prin depunerea cererii prealabile, cu atât mai mult art.79 alin.(3) Codul electoral se referă doar la ziua alegerilor și nu procedura de renumărare a voturilor.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 15 ianuarie 2024, s-a atras în proces în calitate de terț, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale s. Țibirica, r. Călărași nr. 9/26.

Intimatul, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale raionale Călărași nr. 9, fiind notificat despre apelul declarat de către ***** împotriva hotărârii Judecătoriei Strășeni (sediul Central) din 11 decembrie 2023, prin referința depusă în data de 22 decembrie 2023, a solicitat respingerea apelului. Invocând că, la emiterea hotărâri nr. 68 din 30.11.2023, Consiliul electoral al circumscripției electorale raionale nr. 9 a acționat în conformitate cu prevederile art. 137 alin. (1) Cod administrativ, adică cu bună-credință, în limitele legale stabilite.

Prin urmare, relatează intimatul că, de către Consiliul electoral al circumscripției electorate raionale Călărași nr. 9 a fost reținut faptul că, aprecierea valabilității buletinului de vot reprezintă dreptul discreționar al biroului electoral, ori în cazul în care un subiect își exprimă dezacordul cu activitatea acestui organ electoral, urmează să conteste fie actul administrativ adoptat de acel organ, fie acțiunile/inacțiunile acestuia. Însă, la caz contestatarul nu a formulat critici nici împotriva actului administrativ adoptat de Consiliul electoral al circumscripției electorate comunale Țibirica nr. 9/26, care exercită

atribuțiile biroului electoral al secției de votare nr.9/44 (procesul-verbal cu privire la renumărare; procesul-verbal cu privire la supunerea la vot a buletinelor pentru stabilirea valabilității etc.) și împotriva acțiunilor organului respectiv.

Mai mult ca atât, în acțiunea înaintată în judecată au fost formulate alte solicitări decât cele expuse în contestație și anume: anularea procesului-verbal de renumărare a voturilor al Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale s. Țibirica, r. Călărași nr. 9/26 din 26.11.2023, în urma căruia să se consemneze faptul că concurenții electorali au obținut următorul număr de voturi: ***** - 374; ***** - 373 voturi, cerințe care nu au fost înaintate de ***** atât în contestația nr. C - 05 din 27 noiembrie 2023 cât și în ședința Consiliului electoral al circumscripției electorale raionale nr.9 din 30 noiembrie 2023, când a fost examinată contestația, necătând la faptul că, conform prevederilor art.96 alin.(1) Cod electoral, fiecare contestatar probează faptele pe care își întemeiază pretențiile formulate și este responsabil de veridicitatea și calitatea probelor prezentate. Or, în cadrul ședinței contestatarul a fost întrebat dacă susține contestația și dacă are sau nu careva completări, la care atât *****, cât și Vasile Crudu, reprezentantul său au afirmat că susțin integral contestația depusă și că nu au careva completări, referindu-se la cadrul legal invocat în contestație.

Terțul, *****, fiind notificat despre apelul declarat de către ***** împotriva hotărârii Judecătoriei Strășeni (sediul Central) din 11 decembrie 2023, prin referința depusă în data de 26 decembrie 2023 și suplinită în data de 10 ianuarie 2024, a solicitat respingerea apelului. Invocând că, prima instanță a constatat toate circumstanțele importante pentru soluționarea cererii depuse de concurentul electoral- *****, candidat la funcția de primar a comunei Țibirica, raionul Călărași, precum, le-a elucidat și supus analizei pe deplin și astfel, a adoptat o soluție întemeiată, motivată pe prevederile legale ale Codului administrativ și Codului electoral, cu referire și la normele Codului de Procedură Civilă, precum, în încheierea pronunțată, se regăsesc argumentele și concluziile primei instanțe, care au stat la baza soluției adoptate.

Totodată, susține terțul că, concluziile primei instanțe și situația adoptată pe dosar, prin adoptarea și pronunțarea hotărîrii din 11.12.2023, au la bază o analiză amplă a circumstanțelor reale ale cazului, precum de către instanța de fond au fost supuse examinării și aprecierii în primul rând- a contestației depuse în data de 27.11.2023 personal de ***** către Consiliul electoral al circumscripției electorate Călărași nr.9, cu solicitarea formulată în această privind anularea a două buletine de vot în cadrul secției de votare nr.09/26, precum, în al doilea rând și argumentele și cerințele formulate prin acțiunea înaintată în judecată de *****, deja prin reprezentantul său- Dumitru Marco în data de 03.12.2023, în care s-au formulat alte cerințe decât cele formulate în cererea prealabilă-contestați din 27.11.2023. Or, reprezentantul apelantului, a expus în cererea de apel aceleași argumente ca și în acțiunea înaintată în judecată, care, însă deja au constituit obiect de examinare judiciară de către prima instanță.

Terțul, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale s. Țibirica, r. Călărași nr. 9/2, fiind notificat despre apelul declarat de către ***** împotriva hotărârii Judecătoriei Strășeni (sediul Central) din 11 decembrie 2023, referință nu a prezentat.

În ședința de judecată în instanța de apel, reprezentantul apelantului, *****, avocatul Dumitru Marco, nemijlocit apelantul, *****, au pledat pentru admiterea apelului, susținând motivele invocate în cererea de apel, cât și al acțiunii înaintate în judecată.

În ședința de judecată în instanța de apel, reprezentantul intimatului, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale raionale Călărași nr. 9, Gheorghe Iosob, a pledat pentru respingerea apelului, susținând motivele relatate în referința depusă în data de 22 decembrie 2023.

În ședința de judecată în instanța de apel, reprezentantul terțului Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale s. Țibirica, r. Călărași nr. 9/26, Ala Fărîmă, a pledat pentru respingerea apelului și menținerea în vigoare a hotărârii instanței de fond, invocînd că aceste buletine de vot au fost calculate ca valabile după *****.

În ședința de judecată în instanța de apel, terțul *****, cât și reprezentantul ultimului avocatul Eugeniu Tetelea, au pledat pentru respingerea apelului, susținând motivele relatate în referința depusă în data de 26 decembrie 2023 și suplinită în data de 10 ianuarie 2024.

Audiind participanții prezenți la proces, analizând legalitatea și temeinicia hotărârii contestate, prin prisma argumentelor invocate de participanții la proces și a materialelor din dosar, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău, consideră apelul declarat admisibil și întemeiat, motiv din care urmează a fi admis, fiind casată hotărârea instanței de fond cu emiterea unei noi decizii cu privire la respingerea ca neîntemeiată a pretenției cu privire la anularea hotărârii nr. 68 din 30.11.2023 ,,Cu privire la contestația nr. C-05 din 27.11.2023”, și declararea inadmisibilă a pretenției cu privire la anularea procesului-verbal din 26.11.2023, din următoarele considerente.

Conform art.240 alin.(1) lit. c) Cod administrativ, examinând cererea de apel, instanța de apel casează integral hotărârea primei instanței și emite o nouă decizie.

Conform art.231 alin.(1) Cod administrativ, hotărârile judecătoriilor adoptate în contenciosul administrativ pot fi contestate cu apel.

Art.232 Cod administrativ prevede că, apelul se depune la instanța de judecată care a emis hotărârea contestată în termen de 30 de zile de la pronunțarea dispozitivului hotărârii, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de judecată care a emis hotărârea contestată transmite neîntârziat apelul împreună cu dosarul judiciar, după motivarea hotărârii, instanței de apel. Motivarea apelului se prezintă la instanța de apel în termen de 30 de zile de la data notificării hotărârii motivate. Dacă se depune împreună cu apelul, motivarea apelului se depune la instanța de judecată care a emis hotărârea contestată.

Totodată, conform art. 95 alin. (1) și (8) din Codul electoral, (1) în perioada electorală, termenul general de depunere a contestațiilor este de 3 zile, care se calculează începând cu ziua următoare zilei în care a fost săvârșită acțiunea, a fost identificată inacțiunea sau a fost adoptată hotărârea. (8) Înaintarea acțiunilor în contencios administrativ, precum şi exercitarea căilor de atac împotriva actelor judecătorești se efectuează în termenul stabilit la alin. (1).

După cum rezultă din materialele cauzei, ***** prin intermediul avocatului Dumitru Marco, în data de 13 decembrie 2023, a depus cererea de apel nemotivată (f.d.63-64), iar în data de 21 decembrie 2023 cererea de apel motivată (f.d.80-83), or, dispozitivul hotărârii Judecătoriei Strășeni (sediul Central) a fost emis în data de 11 decembrie 2023 (f.d.61), iar hotărârea motivată fiind recepționată de către avocatul Dumitru Marco ce acționează în interesele lui ***** în data de 18 decembrie 2023 (f.d.75), ceea ce denotă depunerea cererii de apel cu respectarea termenului prevăzut.

Conform jurisprudenței CtEDO instanța de apel, conform regulilor unui proces echitabil pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii și să nu se limiteze doar la însușirea motivelor și concluziilor date de instanța inferioară.

Subsecvent, instanța de apel accentuează că, conform recomandărilor Avizului nr. 11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătorești se invocă că o motivație și o analiză clară, sunt cerințele fundamentale ale hotărârilor judecătorești și un aspect important al dreptului la un proces echitabil.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău menționează că art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului garantează dreptul justițiabilului la o hotărâre motivată sub aspectul instituirii obligației instanțelor de judecată de a-și argumenta hotărârile adoptate din perspectiva unei analize ample a circumstanțelor cauzei. Îndatorirea de a motiva coerent și unitar hotărârea sub aspectul tuturor cererilor, fără a exista contradicții între motivare și dispozitiv, constituie o garanție pentru justițiabil, fiind singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de ar putea exercita un eficient control judiciar. Or, hotărîrile motivate urmăresc scopului de a demonstra părților că acestea au fost auzite, și, astfel, să contribuie la o acceptare mai ușoară de către aceștia a deciziei (a se vedea cauza CtEDO Ruiz Torija contra Spaniei).

Totodată, art. 238 din Codul administrativ, prevede că, în procedura de apel nu pot fi prezentate probe noi decât dacă un participant la proces dovedește că a fost în imposibilitate să le prezinte în procedura de examinare în fond și instanța de apel le admite printr-o încheiere nesusceptibilă de recurs. Instanța de apel este în drept să solicite din oficiu probe noi, în măsura în care le consideră necesare pentru justa soluționare a cauzei.

Conform art.231 alin. (2) Cod administrativ, pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

Art. 194 alin. (1) Cod administrativ, prevede că, în procedura în prima instanță, în procedura de apel și în procedura de examinare a recursurilor împotriva încheierilor judecătorești se soluționează din oficiu probleme de fapt și de drept.

Conform art.219 alin. (1) - (4) Cod administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt *din oficiu* în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți. Instanța de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greșelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete și pentru depunerea tuturor declarațiilor necesare constatării și aprecierii stării de fapt. Instanța de judecată indică asupra aspectelor de fapt și de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanții la proces. Instanța de judecată nu are dreptul să depășească limitele pretențiilor din acțiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanții la proces. Instanța de judecată poate avea o discuție juridică cu participanții la proces sau poate da în scris indicații cu privire la situația de drept a cauzei examinate.

Conform jurisprudenței CtEDO instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze doar la însușirea motivelor și concluziilor date de instanța inferioară.

Verificând temeinicia și legalitatea hotărârii primei instanțe, stabilind starea de fapt și de drept, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ conchide că concluziile primei instanțe, expuse în hotărâre, nu corespund circumstanțelor de fapt.

Astfel, în cadrul dezbaterilor judiciare în instanța de apel s-a stabilit că, în temeiul hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 1546 din 08 noiembrie 2023, s-a stabilit pentru data de 19 noiembrie 2023, desfășurarea celui de-al doilea tur al alegerilor pentru funcția de primar al s. Țibirica, r. Călărași.

În data de 26 noiembrie 2023 conform hotărîrii Comisiei Electorale Centrale nr.1623 din 24.11.2023 a fost efectuată renumărarea buletinelor de vot, inclusiv celor nevalabile, neutilizate sau anulate, pentru funcția de primar în circumscripția electorală comunală Țibirica raionul Călărași (f.d.41 verso).

Conform procesului–verbal nr. 18 din 26.11.2023, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale s. Țibirica, r. Călărași nr. 9/26, a supus la vot buletine pentru stabilirea valabilității, respectiv comisia a votat ca valabil - 6, respectiv în rezultatul renumărării buletinilor de vot din 26.11.2023 au obținut următorul număr de voturi: ***** - 374 voturi; ***** - 375 voturi (f.d.25, 42).

Conform art.3 Cod administrativ, legislația administrativă are drept scop reglementarea procedurii de înfăptuire a activității administrative și a controlului judecătoresc asupra acesteia, în vederea asigurării respectării drepturilor și a libertăților prevăzute de lege ale persoanelor fizice și juridice, ținându-se cont de interesul public și de regulile statului de drept.

Art.5 Cod administrativ, prevede că, activitatea administrativă reprezintă totalitatea actelor administrative individuale și normative, a contractelor administrative, a actelor reale, precum și a operațiunilor administrative realizate de autoritățile publice în regim de putere publică, prin care se organizează aplicarea legii şi se aplică nemijlocit legea.

Conform art. 10 alin. (1) Cod administrativ, actul administrativ individual este orice dispoziție, decizie sau altă măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice, prin nașterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice de drept public.

Conform art.17 Cod administrativ, drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

Art. 20 Cod administrativ, prevede că, dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acțiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanțele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod.

Art.208 alin.(1) și alin.(3) Cod administrativ, prevede că, în cazurile prevăzute de lege, până la înaintarea acțiunii în contencios administrativ, se va respecta procedura prealabilă. Dacă procedura prealabilă nu este prevăzută de lege, acţiunea în obligare se admite numai în cazul în care reclamantul a depus anterior la autoritatea publică competentă o cerere de emitere a actului administrativ individual.

Totodată, conform art.98 alin. (1) pct. 1) și alin. (4) Cod electoral, în ordinea procedurii contenciosului administrativ, instanțele de judecată competente examinează acţiunile în domeniul electoral după cum urmează judecătoriile în primă instanţă soluţionează contestaţiile împotriva acţiunilor/inacţiunilor şi a hotărârilor organelor electorale după efectuarea procedurii de examinare a cererii prealabile. Acţiunea în contencios administrativ înaintată la instanţa de judecată competentă se examinează în conformitate cu prevederile prezentului cod şi ale Codului administrativ.

În temeiul art. 91 alin. (2), (2^1), (3), (3^1), (4) Codul electoral, contestațiile depuse în condiţiile prezentului cod se examinează de către organele electorale, respectându-se ierarhia acestora. În cazurile stabilite de prezentul cod, precum şi de alte acte normative, contestaţiile se examinează de către alte organe (autorităţi) în limita competenţelor atribuite. În sensul alin.(2), legalitatea actelor administrative ale organului electoral emitent, precum şi acţiunile/inacţiunile acestuia se contestă direct la organul electoral ierarhic superior. După respectarea procedurii prealabile, decizia organului electoral emitent, după caz, decizia organului electoral ierarhic superior în partea adoptării unei noi soluţii pe marginea cererii prealabile se contestă direct în instanţa de judecată în a cărei rază teritorială se află organul electoral respectiv. Prin derogare de la prevederile alin.(2) şi (3) din prezentul articol, în cazul depunerii unor contestaţii cu privire la deciziile organelor electorale emise în conformitate cu prevederile art.68 alin.(5^1), nu este necesară respectarea procedurii prealabile. Contestațiile prevăzute la alin.(1) lit. b) se depun la organul electoral care a înregistrat, a acreditat sau a confirmat ori urmează să înregistreze, să acrediteze sau să confirme subiecţii electorali ale căror acţiuni/inacţiuni se contestă.

Deciziile organului electoral pe marginea acestor contestaţii se contestă în condiţiile alin.(3).

Astfel, în data de 27 noiembrie 2023, *****, s-a adresat către Consiliul Electoral al Circumscripție Electorală Călărași nr.9, cu contestația înregistrată sub nr. C-05 prin care a solicitat anularea a două buletine de vot la alegerile locale din 19.11.2023 în cadrul secției de votare nr. 9/26 din comuna Țibirica, r. Călărași (f.d.39-39 verso).

În data de 30 noiembrie 2023, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale raionale Călărași nr. 9, a emis hotărârea nr. 68 ,,Cu privire la contestația nr. C-05 din 27.11.2023", prin care a hotărât că se respinge contestația nr. C-05 din 27.11.2023 depusă de *****-candidat la funcția de primar în comuna Țibirica, r. Călărași, ca neîntemeiată (f.d.45 vero-46).

Conform art. 189 alin. (1) Cod administrativ, orice persoană, care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice, poate înainta o acțiune în contencios administrativ.

Conform art.209 alin.(1) Cod administrativ, acțiunea în contestare și acțiunea în obligare se înaintează în decurs de 30 de zile, dacă legea nu prevede altfel. Acest termen începe să curgă de la:

a) data comunicării sau notificării deciziei cu privire la cererea prealabilă sau data expirării termenului prevăzut de prezentul cod pentru soluționarea acesteia;

b) data comunicării sau notificării actului administrativ individual, dacă legea nu prevede procedura prealabilă. Prevederile art.165 alin.(1) referitoare la nesoluționarea în termen se aplică corespunzător.

Ca urmare, în data de 03 decembrie 2023, *****, a înaintat acțiune în instanța de judecată împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale raionale Călărași nr. 9, terț *****, privind anularea hotărârii nr. 68 din 30.11.2023 ,,Cu privire la contestația nr. C-05 din 27.11.2023" și anularea procesului-verbal din 26.11.2023, care prin hotărârea Judecătoriei Strășeni (sediul Central) din 11 decembrie 2023, s-a respins ca neîntemeiată.

Astfel, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău, examinând conținutul hotărârii primei instanțe cu materialele dosarului, stabilește că, deși prima instanța a respins ca neîntemeiată pretenția cu privire la anularea hotărârii nr. 68 din 30.11.2023 ,,Cu privire la contestația nr. C-05 din 27.11.2023", *însă* instanța de fond a omis atragerea în proces a terțului, Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale s. Țibirica nr. 9/26, precum și nu a verificat corespunzător admisibilitatea pretenției cu privire la anularea procesului-verbal din 26.11.2023, motiv din care instanța de apel va casa hotărârea primei instanțe și va emite o nouă decizie privind respingerea ca neîntemeiată a pretenții cu privire la anularea hotărârii nr. 68 din 30.11.2023 emisă de Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale raionale Călărași nr. 9 ,,Cu privire la contestația nr. C-05 din 27.11.2023" și declararea inadmisibilă a pretenției cu privire la anularea procesului-verbal a Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale s. Țibirica, r. Călărași nr. 9/26 din 26.11.2023.

Astfel, întru susținerea opiniei cu privire la netemeinicia anulării hotărârii nr. 68 din 30.11.2023 emisă de Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale raionale Călărași nr. 9 „Cu privire la contestația nr. C-05 din 27.11.2023”, Completul judiciar reiterează prevederile art.1 din Codul electoral, care definește următoarele noțiuni așa ca:

- *alegeri* – în cazul în care nu se face vreo specificare, alegerile pentru Parlament (în continuare şi – *alegeri parlamentare*), pentru funcţia de Preşedinte al Republicii Moldova (în continuare şi – *alegeri prezidenţiale*), pentru autorităţile administraţiei publice locale (în continuare şi – *alegeri locale*), precum şi referendumurile;

- *alegeri generale* – orice tip de alegeri care au loc, de regulă, într-o singură zi, de duminică, conform actului de stabilire a alegerilor, pe întreg teritoriul ţării;

- *candidat* – persoană care este desemnată pentru ocuparea unei funcţii publice elective din partea partidelor politice sau a blocurilor electorale, înregistrată în modul corespunzător;

- *candidat desemnat* – persoană care îşi înaintează candidatura sau este propus de partidele politice, blocurile electorale sau grupurile de iniţiativă în vederea înregistrării în calitate de concurent electoral sau candidat pe listă;

- *circumscripţie electorală* – unitate electorală administrativă în care se organizează şi se desfăşoară alegerile;

- *Comisia Electorală Centrală* – autoritate publică independentă şi apolitică, înfiinţată pentru realizarea politicii electorale, care are misiunea de a asigura organizarea şi desfăşurarea alegerilor, supravegherea şi controlul respectării prevederilor legale privind finanţarea partidelor politice şi a campaniilor electorale;

- *drept electoral* – drept constituţional al cetăţeanului de a alege, de a fi ales şi de a-şi exprima prin vot atitudinea privind cele mai importante probleme ale statului şi ale societăţii în ansamblu şi/sau privind probleme locale de interes deosebit;

- *organ electoral* – organ care organizează desfăşurarea alegerilor pentru Parlament, pentru funcţia de Preşedinte al Republicii Moldova, pentru autorităţile administraţiei publice locale, a alegerilor regionale, precum şi desfăşurarea referendumurilor.

Conform art. 15 din Codul electoral, dreptul de a fi aleşi îl au cetăţenii Republicii Moldova cu drept de vot care întrunesc condițiile prevăzute de prezentul cod.

Art.38 din Constituție, prevede că, voinţa poporului constituie baza puterii de stat. Această voinţă se exprimă prin alegeri libere, care au loc în mod periodic prin sufragiu universal, egal, direct, secret şi liber exprimat. Cetăţenii Republicii Moldova au drept de vot de la vârsta de 18 ani, împliniţi până în ziua alegerilor inclusiv, excepţie făcând cei puşi sub interdicţie în modul stabilit de lege. Dreptul de a fi aleşi le este garantat cetăţenilor Republicii Moldova cu drept de vot, în condiţiile legii.

Conform art. 2 alin. (1)-(2) din Codul electoral, cetățeanul Republicii Moldova participă la alegeri prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat. Participarea la alegeri este liberă și benevolă. Nimeni nu este în drept să exercite presiuni asupra alegătorului cu scopul de a-l sili să participe sau să nu participe la alegeri, precum și asupra exprimării de către acesta a liberei sale voințe.

Conform art. 17 alin. (1)-(4) din Codul electoral, prevede că, în scopul organizării şi desfăşurării alegerilor se constituie:

a) Comisia Electorală Centrală;

b) consiliile electorale de circumscripţie de nivelurile al doilea şi întâi;

c) birourile electorale ale secţiilor de votare;

d) Consiliul Electoral Central al Găgăuziei.

În sistemul organelor electorale, Comisia Electorală Centrală este organul electoral ierarhic superior care activează permanent.

Consiliile electorale de circumscripţie de nivelul al doilea sunt organele electorale care activează permanent, cu excepţia consiliilor electorale de circumscripţie constituite pentru secţiile de votare din afara ţării şi pentru localităţile din stânga Nistrului. Activitatea permanentă a consiliilor electorale de circumscripţie de nivelul al doilea este asigurată în condiţiile art.35 alin.(3).

Consiliile electorale de circumscripţie de nivelul întâi şi birourile electorale ale secţiilor de votare sunt organele electorale care se constituie şi activează în perioada electorală.

Conform art. 41 lit. m) Cod electoral, în perioada sa de activitate, biroul electoral al secţiei de votare exercită următoarele atribuţii: totalizează voturile în secţia de votare, întocmeşte procesele-verbale şi rapoartele şi le remite, împreună cu alte documente (materiale) electorale, consiliului electoral de circumscripţie.

Art. 82 alin. (1) și (4) Cod electoral, prevede că, se declară nevalabile buletinele:

a) în care numărul de identificare al circumscripţiei şi numărul de identificare al biroului de votare nu corespund cu cel al circumscripţiei sau al biroului de votare respectiv;

b) de alt model decât cel stabilit;

c) în care a fost aplicată ştampila cu inscripţia "Votat" în mai multe patrulatere;

d) în care nu a fost aplicată ştampila cu inscripţia "Votat" în niciun cerc din niciun patrulater;

e) în care a fost aplicată ştampila cu inscripţia "Votat" pentru concurentul electoral care s-a retras sau a fost exclus din cursa electorală;

f) care au fost deformate sau mâzgălite astfel încât nu este clară opţiunea alegătorului.

Dacă membrii biroului electoral al secţiei de votare au îndoieli în privinţa valabilităţii buletinului de vot, problema se soluţionează prin vot, iar rezultatul votării se consemnează în procesul-verbal al şedinţei biroului.

Conform art. 79 alin. (3) Cod electoral, fotografierea ori expunerea publică şi demonstrativă a buletinului de vot completat sau scoaterea buletinului înmânat pentru votare din localul secţiei de votare este interzisă.

Art.91 alin.(1) – alin.(3) Cod Electoral, prevede că, în sensul prezentului cod, prin contestaţie se înţelege cererea (sesizarea) în formă scrisă, inclusiv cererea prealabilă, prin care:

a) se cere revizuirea, anularea, în tot sau în parte, ori emiterea unui act administrativ de către organul electoral, realizarea unei acţiuni sau obligarea organului electoral la inacţiune;

b) se contestă acţiunile/inacţiunile considerate ca ilegale ale subiecţilor înregistraţi, acreditaţi sau confirmaţi ori care urmează a fi înregistraţi, acreditaţi sau confirmaţi de către organele electorale, denumiţi în continuare subiecţi electorali;

c) se contestă faptele considerate ca încălcare a modului de reflectare a campaniei electorale, de difuzare sau de plasare a publicităţii electorale;

d) se contestă faptele considerate ca încălcare a cadrului normativ cu privire la finanţarea partidelor politice, a campaniilor electorale, a candidaţilor desemnaţi, a grupurilor de iniţiativă şi a participanţilor la referendum;

e) se formulează critici în legătură cu alte încălcări ale legislaţiei electorale.

(2) Contestaţiile depuse în condiţiile prezentului cod se examinează de către organele electorale, respectându-se ierarhia acestora. În cazurile stabilite de prezentul cod, precum şi de alte acte normative, contestaţiile se examinează de către alte organe (autorităţi) în limita competenţelor atribuite.

(3) În sensul alin.(2), legalitatea actelor administrative ale organului electoral emitent, precum şi acţiunile/inacţiunile acestuia se contestă direct la organul electoral ierarhic superior. După respectarea procedurii prealabile, decizia organului electoral emitent, după caz, decizia organului electoral ierarhic superior în partea adoptării unei noi soluţii pe marginea cererii prealabile se contestă direct în instanţa de judecată în a cărei rază teritorială se află organul electoral respectiv.

Raportând normele de drept enunțate la circumstanțele cauzei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău, consideră că pretenția cu privire la anularea hotărârii nr. 68 din 30.11.2023 emisă de Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale raionale Călărași nr. 9 „Cu privire la contestația nr. C-05 din 27.11.2023”, este neîntemeiată. *Întrucât,* contestatarul-*****, solicită anularea a două buletine de vot. Însă, aprecierea valabilității buletinului de vot reprezintă dreptul discreționar al biroului electoral, ori în cazul în care un subiect își exprimă dezacordul cu activitatea acestui organ electoral, urmează să conteste fie actul administrative adoptat de acel organ, fie acțiunile/inacțiunile acestuia. *Însă*, la caz, contestatarul-*****, nu a formulat critici împotriva actului administrative adoptat de Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale s. Țibirica, r. Călărași nr. 9/26, care exercită și atribuțiile biroului electoral al secției de votare nr.9/44 (procesul-verbal cu privire la numărare fie procesul-verbal cu privire la supunerea la vot a buletinelor pentru stabilirea valabilității etc.) și nici împotriva acțiunilor organului respectiv.

Prin urmare, Completul judiciar reține că, *****, își exprimă dezacordul și solicită anularea a două buletine de vot. Însă, solicitarea de a dispune anularea de buletine de vot nu este una întemeiată, în condițiile în care astfel de solicitare nu poate forma obiectul unei contestații în sensul art. 91 din Codul electoral. Respectiv, buletinele de vot nu reprezintă un act administrativ în sensul art. 10 Cod administrativ, motiv din care Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale raionale Călărași nr. 9 a emis hotărârea nr. 68 din 30.11.2023 cu privire la respingerea contestației nr. C-05 din 27.11.2023, care este una legală și întemeiată, nefiind stabilite careva motive pentru anularea ei.

În cât privește pretenția formulată de către *****, privind anularea procesului-verbal de renumărare a Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale s. Țibirica, r. Călărași nr. 9/26 din 26.11.2023, în urma căruia să se consemneze faptul că concurenții electorali au obținut următorul număr de voturi: *****-374 voturi; *****-373 voturi, *Completul judiciar* conchide că, aceasta urmează a fi declarată inadmisibilă în conformitate cu prevederile art. 207 alin. (2) lit. f) Cod administrativ, care prevede că, acţiunea în contencios administrativ se declară inadmisibilă în special când: nu sânt întrunite condiţiile prevăzute la art.208-care prevede respectarea procedurii prealabile, *în coroborare cu art. 93 alin. (2) lit. b) Cod electoral,* care prevede că, contestaţia se declară inadmisibilă, în special, când nu a fost respectată procedura de examinare a cererii prealabile. Or, conform art. 91 alin. (2) - (3) Codul electoral, contestaţiile depuse în condiţiile prezentului cod se examinează de către organele electorale, respectându-se ierarhia acestora. În cazurile stabilite de prezentul cod, precum şi de alte acte normative, contestaţiile se examinează de către alte organe (autorităţi) în limita competenţelor atribuite. În sensul alin.(2), legalitatea actelor administrative ale organului electoral emitent, precum şi acţiunile/inacţiunile acestuia se contestă direct la organul electoral ierarhic superior. După respectarea procedurii prealabile, decizia organului electoral emitent, după caz, decizia organului electoral ierarhic superior în partea adoptării unei noi soluţii pe marginea cererii prealabile se contestă direct în instanţa de judecată în a cărei rază teritorială se află organul electoral respectiv.

Prin urmare, Completul judiciar atestă că, în data de 03 decembrie 2023, *****, a înaintat acțiune în instanța de judecată împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale raionale Călărași nr. 9, privind anularea procesului-verbal din 26.11.2023, în urma căruia să se consemneze faptul că concurenții electorali au obținut următorul număr de voturi: *****-374 voturi; *****-373 voturi, însă, fără a respecta procedura prealabilă, motiv din care pretenția dată urmează a fi declarată inadmisibilă. Iar deși în data de 27 noiembrie 2023, *****, s-a adresat către Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale raionale Călărași, cu contestația înregistrată sub nr. C-05 prin care a solicitat anularea a două buletine de vot la alegerile locale din
19.11.2023 în cadrul secției de votare nr. 9/26 din comuna Țibirica, r. Călărași, o asemenea pretenție cu privire la anularea procesului-verbal de renumărare a Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale s. Țibirica, r. Călărași nr. 9/26 din 26.11.2023, nu se regăsește (f.d.39-39 verso).

Mai mult ca atît prin prezenta acțiune apelantul/reclamant nici n-a formulat careva pretenții împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale s. Țibirica, r. Călărași nr. 9/26 din 26.11.2023, înaintînd pretenția cu privire la anularea procesului-verbal de renumărare a Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale s. Țibirica, r. Călărași nr. 9/26 din 26.11.2023 împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale raionale Călărași nr.9, ceia ce denotă că nu contestă acțiunile/inacțiunile Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale s. Țibirica, r. Călărași nr. 9/26 din 26.11.2023, motiv din care instanța de apel a atras ultimul în proces în calitate de terț, deoarece o eventuală hotărîre a instanţei de judecată ar interveni direct în drepturile lui. Or, art.205 alin.(3) Cod administrativ, indică că, dacă o persoană înaintează acţiune în

contencios administrativ pentru obligarea unei autorităţi publice să emită un act administrativ individual şi emiterea acestuia necesită încuviinţarea unei alte autorităţi publice, atunci ultima este atrasă în proces.

Astfel, Completul judiciar reține că, pretenția cu privire la anularea procesului-verbal de renumărare a Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale s. Țibirica, r. Călărași nr. 9/26 din 26.11.2023, pică testul admisibilității, fiind înaintată și împotriva pîrîtului necorespunzător.

În consecință, completul judiciar constată că prima instanţă nu a supus unei analize minuţioase şi nu a verificat circumstanţele menționate, care, însă, necesitau a fi examinate, prin prisma cadrului legal aplicabil la caz, întru clarificarea tuturor aspectelor importante pentru soluţionarea cazului dat. Iar argumentele reclamantului, *****, nu pot fi reținute la caz deoarece interpretează eronat normele de drept și situația de fapt.

Luând în considerare cele menționate mai sus și având în vedere faptul că, prima instanță nu a constatat și nu a elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei, adoptând o hotărâre, fără a atrage în proces Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale s. Țibirica, r. Călărași nr. 9/26, precum și a verifica corespunzător admisibilitatea pretenției cu privire la anularea procesului-verbal din 26.11.2023, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău ajunge la concluzia de a casa integral hotărârea Judecătoriei Strășeni (sediul Central) din 11 decembrie 2023, cu emiterea unei decizii noi cu privire la respingerea ca neîntemeiată a pretenției cu privire la anularea hotărârii nr. 68 din 30.11.2023 emisă de Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale raionale Călărași nr. 9 „Cu privire la contestația nr. C-05 din 27.11.2023”, și declararea inadmisibilă a pretenției cu privire la anularea procesului-verbal de renumărare a Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale s. Țibirica, r. Călărași nr. 9/26 din 26.11.2023.

În conformitate cu prevederile art.240 alin.(1) lit. c) Cod Administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,-

d e c i d e:

Se casează integral hotărârea Strășeni (sediul Central) din 11 decembrie 2023, emisă în cauza în contencios administrativ la acțiunea depusă de către ***** împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale raionale Călărași nr. 9, terți Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale s. Țibirica, r. Călărași nr. 9/26 și *****, cu privire la anularea hotărârii nr. 68 din 30.11.2023 „Cu privire la contestația nr. C-05 din 27.11.2023” și anularea procesului-verbal din 26.11.2023.

Se emite o nouă decizie prin care se respinge ca neîntemeiată pretenția formulate de către Ion Iuricu, cu privire la anularea hotărârii nr. 68 din 30.11.2023 emisă de Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale raionale Călărași nr. 9 „Cu privire la contestația nr. C-05 din 27.11.2023” și se declară inadmisibilă pretenția formulate de către Ion

Iuricu, cu privire la anularea procesului-verbal de renumărare a Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale s. Țibirica, r. Călărași nr. 9/26 din 26.11.2023.

Decizia este executorie din momentul emiterii, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de 3 (trei) zile de la adoptare.

Președintele ședinței, judecătorul	Veronica Negru
Judecător	Ina Dutca
Judecător	Ecaterina Palanciuc